

TUSSENEVALUATIE JEUGDBELEID 2020-2024

November 2023

INHOUD

1.	Inleiding	3
2.	Evaluatie doelstellingen	4
	- Doelstelling 1: Normaliseren	4
	- Doelstelling 2: Eigen kracht stimuleren	5
	- Doelstelling 3: Vroegsignalering en vroege interventie	5
	- Doelstelling 4: Preventie	6
	- Doelstelling 5: Toekomstbestendigheid	7
	- Doelstelling 6: Één gezin, één plan, één coördinator	8
3.	Onderwijsachterstandenbeleid	9
4.	Samenwerking jeugdhulp en netwerkpartners	11
5.	Veiligheid	12
6.	Doorkijk periode 2024-2029	13
7.	Conclusie	16
7.	Bijlagen	17

INLEIDING

'De gemeente Waalre is in vele opzichten een prachtige plek voor kinderen om op te groeien. Er is een goed aanbod van basisonderwijs, ruime keuze in goede kinderopvang, er is een rijk verenigingsleven, vele activiteiten, er zijn betrokken ouders en professionals. Met de meeste kinderen en jongeren in de gemeente Waalre gaat het dan ook heel goed'

(Bron: Jeugdbeleid Waalre 2020-2024)

Voor u ligt de tussentijdse evaluatie van het Jeugdbeleid Waalre 2020-2024. Nadat de gemeenteraad van Waalre eind 2019 akkoord ging met het hernieuwde jeugdbeleid, werd de start van deze periode gekenmerkt door de Covid-pandemie. Met name de jaren 2020 en 2021 stonden in het teken van lockdowns, thuisonderwijs en digitaal contact tussen onze diverse jeugdpartners. De pandemie heeft ook vergaande gevolgen gehad voor onze jeugdigen; zowel in het onderwijs en in de jeugdhulp zien we hiervan nog de effecten.

Naast de grote impact die de pandemie heeft gehad, is er op het gebied van jeugdhulp en onderwijs in de afgelopen jaren veel gebeurd. In deze tussentijdse evaluatie kijken we terug naar de zes doelstellingen die er voor de periode 2020-2024 zijn vastgesteld, te weten:

1. Normaliseren
2. Eigen kracht stimuleren
3. Vroegsignalering en vroege interventie
4. Preventie
5. Toekomstbestendigheid
6. Eén gezin, één plan, één coördinator

Aan de hand van deze zes doelstellingen uit het jeugdbeleid 2020-2024, nemen we u mee in de huidige stand van zaken. We kijken naar datgene waar we binnen de gemeente Waalre trots op zijn als het gaat om jeugdbeleid, wat we waarnemen en de zaken waar we nog verder mee aan de slag willen. Naast de zes doelstellingen gaan we ook in op de onderwerpen onderwijsachterstandenbeleid, de samenwerking tussen jeugdhulp en netwerkpartners en veiligheid. We benoemen bij deze onderwerpen ook een aantal ambities voor de periode 2024-2029.

Voor deze tussentijdse evaluatie zijn er vragenlijsten uitgezet bij onze partners waarmee we samenwerken als het om jeugd gaat: onder andere onderwijs, kinderopvang, huisartsen, jeugdgezondheidszorg, jongerenwerk, Zorg- en Veiligheidshuis, Veilig Thuis en Jeugdbescherming. Daarnaast heeft er een werksessie plaatsgevonden met het CMD en is er een uitvraag gedaan bij het PlusTeam. In deze tussenevaluatie zijn ouders en jeugdigen in Waalre niet bevroegd. De reden hiervoor is dat we dit, als onderdeel van inwonerparticipatie, een dermate belangrijk onderdeel vinden, dat we daar meer tijd en aandacht aan willen schenken dan de nu beschikbare ruimte. In 2024, wanneer de looptijd van het huidige jeugdbeleidsplan eindigt, zullen we hierover met zowel ouders als jeugdigen in gesprek gaan en wordt u hiervan op de hoogte gebracht.

Met deze tussentijdse evaluatie van het huidige jeugdbeleid willen we ook nadrukkelijk vooruit kijken naar de komende jaren. Als het gaat om jeugdhulp, staan er grote veranderingen op stapel zoals de Hervormingsagenda Jeugd en het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming. Ook met komst van deze veranderingen willen we als gemeente Waalre blijven werken aan de doelstelling van ons jeugdbeleid: *Samen met onze jeugdpartners streven we na dat alle kinderen in de gemeente Waalre opgroeien in een positieve, veilige omgeving en alle kansen krijgen om hun talenten te ontwikkelen.*

EVALUATIE DOELSTELLINGEN

Doelstelling 1: Normaliseren

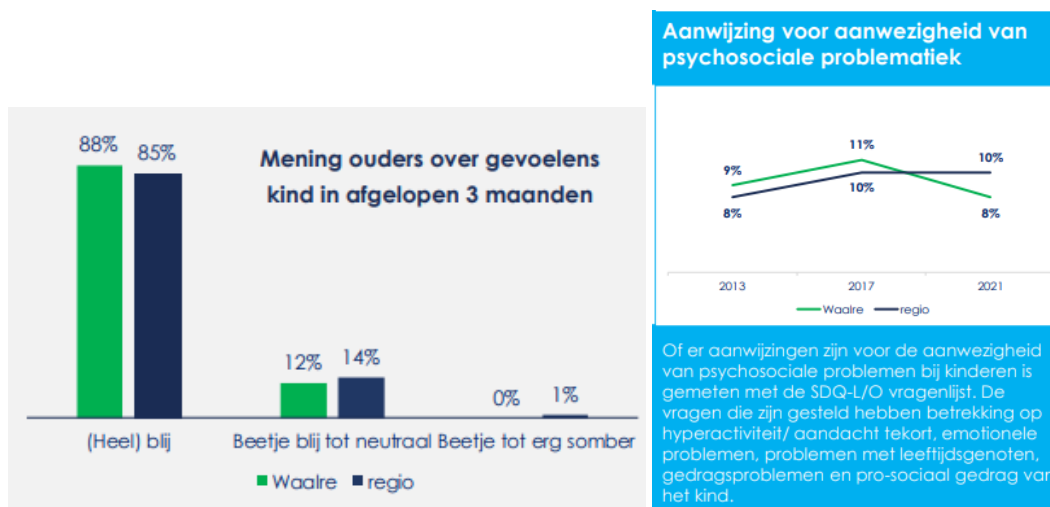
'Niet alles is een probleem en behoeft professionele zorg. Soms hebben ouders gewoon een steuntje in de rug nodig, een luisterend oor, of de bevestiging dat bepaalde lastige situaties bij iedereen voorkomen en horen bij normaal opgroeien en de levensfases.'

(Bron: Jeugdbeleid Waalre 2020-2024)

Binnen de doelstelling die gaat over normaliseren is ons streven dat zowel jeugdigen als ouders op de hoogte zijn van normale (opvoed)problematiek en oplossingen hiervoor. Uit de vragenlijst die bij onze netwerkpartners op het gebied van jeugd is uitgezet blijkt dat door nagenoeg alle partners informatie aan ouders wordt verstrekt over niet-ernstige opvoedproblematiek. Dit gebeurt door middel van onder andere één-op-één gesprekken, voorlichtingsbijeenkomsten, folders en flyers en/of via websites of sociale media. Ook vanuit de werksessie die gehouden is met het CMD komt naar voren dat normaliseren een onderwerp is wat vaak besproken wordt met gezinnen en wat onderling ook vaak besproken wordt.

Naast informatieverstrekking streven we ernaar dat er gezocht wordt naar de juiste ondersteuning bij een hulpvraag en dat er niet onnodig gediagnosticeerd wordt. De ondersteuning is daarbij zoveel mogelijk afkomstig uit het normale leven en waar nodig wordt passende zorg ingezet.

Uit de Kindmonitor Waalre (GGD, 2021) komt naar voren dat ouders in Waalre over het algemeen aangeven dat het op psychosociaal gebied goed gaat met hun kind:

Bron: Kindmonitor 0-11 jaar, Gemeenteprofiel Waalre, GGD Brabant-Zuidoost, 2021

Een kanttekening bij deze cijfers is de leeftijdscategorie waarbinnen gemeten is; ouders van kinderen in de leeftijd 12-18 jaar zijn hierin niet vertegenwoordigd. Daarnaast zijn de cijfers afkomstig uit eind 2021.

Hoewel we zien dat het met de meeste kinderen in Waalre goed gaat, zien we ook een toename in het aantal hulpvragen aan het CMD. De CMD-consulenten geven hierbij aan dat zij een toename ervaren van mentale problemen en schooluitval bij jeugdigen.

Ambitie 2025-2029

Normaliseren is een term die de laatste jaren veel gebruikt wordt als het gaat over jeugdhulp. Het is daarmee echter ook een containerbegrip geworden. Voor de komende periode willen we dan ook, samen met onze netwerkpartners, bepalen wat we in Waalre onder normaliseren verstaan, hoe we dit uitdragen naar onze inwoners en welke invloed

dit heeft op onze manier van werken. Dit sluit aan bij een van de uitgangspunten uit de Hervormingsagenda Jeugd (zie voor een nadere toelichting hierop pagina 13). Daarbij sluit het ook aan bij de cultuurverandering dat je gewoon bent in wie je bent, wat tevens een landelijk actiepunt is.

Doelstelling 2: Eigen kracht stimuleren

'Ouders zijn primair verantwoordelijk voor de opvoeding van hun kinderen.'

(Bron: Jeugdbeleid Waalre 2020-2024)

De gemeente Waalre heeft op basis van de Jeugdwet een 'jeugdhulpplicht'. Dat betekent dat we jeugdhulp inzetten wanneer een jeugdige of ouders dit nodig hebben in verband met het gezond en veilig opgroeien, groeien naar zelfstandigheid, zelfredzaamheid en de maatschappelijke participatie van jeugdigen. De eerste verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij ouders. Wanneer ouders dit niet (alleen) lukt, dan hebben we als gemeente alleen een rol wanneer de eigen mogelijkheden en het probleemoplossend vermogen van de ouders en het sociale netwerk niet toereikend zijn. Dat wordt ook benoemd als 'eigen kracht'. We streven ernaar om in gezinnen waarbij sprake is van problemen, duurzame oplossingen te creëren door deze gezinnen zoveel mogelijk eigen regie te geven. Daarnaast wordt er een beroep gedaan op de eigen verantwoordelijkheid van deze gezinnen om de gewenste oplossingen te bereiken. Hierin streven we ook naar het bewustzijn van ouders in hun plicht tot opvoeden en niet uit te gaan van het recht op voorzieningen.

Het stimuleren van eigen kracht is een basisprincipe dat binnen het CMD sterk uitgedragen wordt. De regie bij het gezin laten vraagt kennis en kunde die binnen het CMD voldoende aanwezig is. Wel wordt ervaren dat het stimuleren van eigen kracht onder druk kan komen te staan als er weinig actieve betrokkenheid vanuit het netwerk van een gezin aanwezig is.

Hoewel er vanuit ouders geen recht op jeugdhulp aan de Jeugdwet ontleend kan worden, zien de consultants van het CMD en het PlusTeam wel dat dit door ouders soms wel zo gezien wordt. Het ombuigen van 'recht hebben op' naar 'zelf verantwoordelijk voor' laat een maatschappelijke tendens zien en vraagt om een duidelijke visie waar het gaat over eigen kracht.

Ambitie 2025-2029

Het versterken van eigen kracht van gezinnen hangt sterk samen met de visie op normaliseren. Immers, als er van gezinnen verwacht wordt dat zij in staat zijn goed om te gaan met normale opvoedproblematiek, doet dit een beroep op hun eigen kracht. En waar er in een gezin meer aan de hand is, is het besef dat ouders in eerste plaats zelf verantwoordelijkheid dragen een uitgangspunt dat steeds voor ogen gehouden moet worden.

Voor de komende periode willen we dan ook in samenhang met het thema normaliseren de visie op eigen kracht verder uitwerken en dit zowel in ons beleid als de uitvoering hiervan blijven uitdragen.

Doelstelling 3: Vroegsignalering en vroege interventie

We streven ernaar om escalatie van problemen te voorkomen, door vroegtijdig in gesprek te gaan met ouders, jeugdigen en netwerkpartners. Zo worden de consultants van het CMD vanuit schuldhelpverlening vroegtijdig betrokken als het gaat om gezinnen

met schuldenproblematiek. Daarnaast wordt er vanuit het CMD aangesloten bij multidisciplinaire overleggen (MDO's, ook wel zorgoverleg genoemd) met ouders op scholen en is er op regelmatige basis overleg met de huisartsen en de GGD. Sinds 2021 is de gehele jeugdgezondheidszorg van 0-18 jaar ondergebracht bij de GGD. Onderdeel hiervan is het multidisciplinaire netwerk Vroeghulp. Ouders van kinderen tussen 0-4 jaar waar 'iets mee aan de hand is', maar nog onduidelijk wat precies, kunnen bij dit netwerk terecht. Vanuit het CMD wordt waargenomen dat er nog niet optimaal gebruik gemaakt wordt van Vroeghulp. Voor een verdere evaluatie van dit onderwerp in het kader van onderwijs wordt u verwezen naar de paragraaf Onderwijsachterstandenbeleid op pagina 8.

Ambitie 2025-2029

Voor de komende jaren willen we verder uitdiepen welke mogelijkheden er zijn om meer 'outreaching' te werken. Outreaching houdt hierbij in dat er niet alleen professionele betrokkenheid is naar aanleiding van een hulpvraag van ouders, maar dat er vanuit het CMD en onze netwerkpartners al betrokkenheid is voordat de daadwerkelijke hulpvraag ontstaat. Dit draagt bij aan het principe van kleine problemen klein houden; door vroegtijdige betrokkenheid kan het ontstaan van een groter probleem voorkomen worden.

We willen onze faciliterende rol in het verbinden van onze netwerkpartners op dit gebied behouden en waar mogelijk intensiveren.

Doelstelling 4: Preventie

'We richten ons op thema's die veel aan bod komen in de jeugdhulp, die jongeren zelf belangrijk vinden én op de ondersteuning van ouders. Hierbij gaat het om informatie, trainingen en ondersteuning die voor iedereen vrij toegankelijk is.'

(Bron: Jeugdbeleid Waalre 2020-2024)

Preventief jeugdbeleid draagt bij aan het gezond, veilig en kansrijk opgroeien van kinderen en jongeren. Preventie kan voorkomen dat zij problemen krijgen. Vooral als het gaat om concrete problemen als schoolverzuim, kindermishandeling of een depressie. Het kan ook voorkomen dat kleine problemen groter worden en dat gezinnen intensieve hulp nodig hebben. Preventie is verder belangrijk omdat het geld scheelt. Er is dan minder jeugdhulp nodig, minder zorg en minder inzet van de politie (bron: <https://www.nji.nl/preventief-jeugdbeleid>).

Op dit moment wordt vanuit het CMD ervaren dat er nog niet altijd voldoende inzet van preventieve mogelijkheden plaatsvindt. Er is daarnaast de wens voor meer tijd en aandacht voor het verder uitbreiden van het al bestaande preventieve aanbod, waarbij gekeken wordt wat passend is voor Waalre. Nu zien de jeugdconsulenten dat zij het merendeel van hun tijd bezig zijn met casussen, waardoor er te weinig tijd overblijft om de mogelijkheden van het preventieve aanbod optimaal te onderzoeken en te benutten. Ook binnen het PlusTeam wordt dit herkend. Veel wisselingen van personeel, ziekteverzuim en een hoge werkdruk dragen er ook aan bij dat de focus met name gericht is op het draaien van casussen. Bij gezinnen waar sprake is van meerdere problemen en waar het PlusTeam bij betrokken is, staan de mogelijkheden van het inzetten van preventief aanbod nog niet altijd scherp op het netvlies.

In oktober 2023 is de pilot jongerencentrum gestart in de ontmoetingsruimte van sporthal de Pracht. De jongerenwerkers in Waalre zijn tevens sociaal beheerder van het

jongeren centrum. Jongeren hebben hierbij een fysieke plek om naartoe te gaan, hun verhaal kwijt te kunnen en met leeftijdsgenoten activiteiten te ondernemen. De jongerenwerkers geven aan dat er inmiddels al een vast groepje jongeren (leeftijd tussen 11 en 16 jaar) het jongeren centrum bezoekt.

Ambitie 2025-2029

Voor de komende periode willen we nog meer in gaan zetten op preventieve voorlichting vanuit het CMD. Daarnaast willen we ernaar streven om vanuit het CMD preventief groepsaanbod voor zowel ouders als kinderen te realiseren, aanvullend aan het preventieve aanbod dat al beschikbaar is in Waalre. Verder handhaven we Waalre in Gesprek. Voor een voldoende passend aanbod op een aantal onderwerpen (echtscheiding, autisme, mentale gezondheid, middelengebruik en de overgang van 18- naar 18+) werken we samen met Dommelvallei+ (Nuenen, Son en Breugel, Geldrop-Mierlo en Waalre). Hierdoor ontstaat meer slagkracht richting aanbieders en denkkracht. Door steviger in te zetten op preventie, willen we bereiken dat er minder zorg vanuit de geïndiceerde jeugdhulp ingezet hoeft te worden (kleine problemen klein houden). We sluiten hiermee aan bij de opgaven vanuit de Hervormingsagenda Jeugd.

Verder willen we de pilot jongeren centrum, die in oktober 2023 gestart is evalueren en waar mogelijk continueren.

Waar het preventie betreft, gaan de kosten voor de baten. Daarnaast is het effect van preventieve maatregelen niet altijd (direct) of goed meetbaar. De druk op de financiële middelen is met de huidige overschrijdingen al (te) groot. We willen daarom een modus vinden om voldoende ruimte (mankracht en financieel) te hebben voor preventieve maatregelen.

Doelstelling 5: Toekomstbestendigheid

'We willen ook in de toekomst jeugdhulp blijven bieden daar waar nodig. Kostenbeheersing is daarom noodzakelijk om zorg beschikbaar te houden.'

(Bron: Jeugdbeleid Waalre 2020-2024)

In 2015 is de huidige Jeugdwet van kracht geworden. We zien al een aantal jaren dat niet alleen het gebruik van jeugdhulp (fors) toeneemt, maar ook de uitgaven. Om goede jeugdhulp te kunnen blijven bieden, is kostenbeheersing noodzakelijk. Om meer inzicht te krijgen in de uitgaven voor jeugdhulp en daarmee maatregelen te kunnen nemen, werken we met de Taskforce Sociaal Domein aan een goede monitoring en aan het monitoren van mogelijke maatregelen.

Ambitie 2025-2029

We willen, met de Hervormingsagenda Jeugd als leidraad, de jeugdhulp beschikbaar houden voor wie dat echt nodig heeft. We streven naar een daling in de kosten voor jeugdhulp op de meerjarenbegroting. Het terugdringen van de kosten voor jeugdhulp kunnen we als gemeente Waalre niet alleen; dit vraagt om een goede dialoog met onze netwerkpartners, maar ook met onze inwoners. Het vraagt daarnaast om een sterk lokaal veld, waar inwoners met hun hulpvraag terecht kunnen zonder dat zij afhankelijk zijn van jeugdhulp. Jeugdhulp moet beschikbaar zijn en blijven voor de jeugdigen en gezinnen die dat echt nodig hebben.

Doelstelling 6: Één gezin, één plan, één coördinator

Met de doelstelling één gezin, één plan, één coördinator streven we ernaar dat er vanuit het CMD of het PlusTeam een vaste medewerker betrokken is bij het gezin en verantwoordelijkheid draagt voor de coördinatie van de betrokken hulpverlening. Dit om te voorkomen dat er langs elkaar heen gewerkt wordt. Daarnaast is het streven om zo min mogelijk (wisselende) hulpverleners te betrekken bij één gezin.

Bovenstaande doelstelling wordt herkend binnen het CMD; de consulenten geven aan zich hierin te herkennen en hiernaar te werken. Ook vanuit de netwerkpartners wordt benoemd dat het prettig is om in een casus een vast aanspreekpunt te hebben; de lijnen zijn hiermee kort en dat werkt prettig samen. Het principe van één gezin, één plan, één coördinator wordt bij het PlusTeam nog niet altijd gezien. Door de complexiteit van de casussen binnen het PlusTeam wordt er gewerkt in duo's. Gezien wordt dat dit van meerwaarde is in gezinnen waar sprake is van multiproblematiek. Hierdoor ontstaat echter soms onduidelijkheid in wie wat doet. Het is een punt van aandacht dat er duidelijker voor betrokkenen moet zijn wie (eerste) aanspreekpunt in dergelijke casuïstiek.

Ambitie 2025-2029

We willen de doelstelling op het gebied van één gezin, één plan, één coördinator vasthouden; we willen dit binnen het PlusTeam nog verder versterken.

ONDERWIJSACHTERSTANDENBELEID

Het onderwijsachterstandenbeleid heeft zich gericht op 3 punten:

1. Voor en vroegschoolse educatie (VVE)
2. Anderstalige jeugdigen
3. Preventieve logopedie

Voor en vroegschoolse educatie

Het consultatiebureau stelt vast welke kinderen een "vve-indicatie" hebben. Deze kinderen hebben een (taal)ontwikkelachterstand. Op basis van de WPO heeft de gemeente de wettelijke taak om:

- a. Voor 100% van deze 'doelgroepkinderen' een aanbod VVE beschikbaar te hebben. Gemeenten zijn hierbij vrij in het bepalen van de (definitie van) de doelgroep.
- b. Zich ervoor in te spannen dat de doelgroepkinderen inderdaad een voorschoolse voorziening bezoeken.
- c. Te zorgen voor voldoende aanbod van voldoende kwaliteit.

Op dit moment zijn er in Waalre 4 kinderopvanglocaties waar VVE wordt aangeboden. De houder van een vijfde locatie overweegt om in 2024 VVE aan te gaan bieden. Het aanbod van VVE is hiermee voldoende verspreid over Aalst en Waalre. Er is voor ouders altijd een VVE voorziening nabij.

Navraag bij de houders van de kinderopvang leert dat alle kinderen met een VVE-indicatie geplaatst zijn of kunnen worden. Er is op dit moment nog geen inzicht of er ouders zijn waarvan het kind een VVE indicatie krijgt, maar waarbij ouders kiezen om hier geen gebruik van te maken. Deze informatie is opgevraagd bij de jeugdgezondheidszorg (JGZ: het consultatiebureau voor kinderen in de leeftijd van 0-4 jaar en de jeugdgezondheidszorg voor kinderen in de leeftijd van 5-18 jaar van de GGD). Ouders kunnen diverse redenen hebben om af te zien van een VVE plek. Sommige ouders houden hun kind liever thuis of het kind gaat al naar een vorm van opvang zonder VVE aanbod (reguliere kinderopvang of gastouder).

De kwaliteit van het VVE aanbod wordt minimaal jaarlijks gecontroleerd door de GGD. Afgelopen jaren is er geen handhaving opgelegd. Het aanbod voldoet aan de wettelijke eisen. Het doel was om in 2020 een inkomensafhankelijke bijdrage in te stellen voor ouders die geen recht hebben op kinderopvangtoeslag. Dit is in 2020 dan ook ingevoerd nadat we de regeling hiervoor hebben vastgesteld.

Ambitie 2025-2029

Continueren van het kwalitatief goede aanbod VVE. Gemeente Waalre blijft monitoren of alle kinderen met een indicatie kunnen worden geplaatst. Zo nodig zijn worden er afspraken gemaakt rondom plaatsing. De voorwaarden hiervoor zijn in het inkoopprogramma VVE al vastgelegd met partijen.

Anderstalige jeugdigen

Door de ontwikkeling in de Brainport regio en de instroom van vluchtelingen, is het aantal anderstalige jeugdigen in Waalre gegroeid. De verwachting is dat deze groep de komende jaren flink gaat groeien.

In de regio zijn diverse initiatieven opgestart om deze groei voor de gehele regio in goede banen te kunnen leiden. Voorbeelden hiervan zijn de taskforce grenzeloos goed onderwijs en de stuurgroep Nieuwkomersonderwijs (NKO). Gemeente Waalre is bij alle initiatieven nauw betrokken.

In Waalre zijn er op de basisscholen de volgende voorzieningen voor anderstaligen:

- VVE (voor en vroegschoolse educatie) voor kinderen met een anderstalige achtergrond in de leeftijd van 2,5 tot 4 jaar.
- De schakelklas, een klas voor kinderen in de kleuterleeftijd (groep 1 en 2 van de basisschool). Deze kinderen volgen regulier onderwijs op hun eigen basisschool op maandag, dinsdag en woensdag. Op donderdag en vrijdag krijgen zij een extra "taalbad" in de schakelklas op basisschool De Drijfveer in Waalre. In deze klas geven een lesondersteuner en een onderwijsassistent les aan ongeveer 15-18 kleuters. De schakelklas wordt op dit moment deels bekostigd door het schoolbestuur Skozok en mede gefinancierd door gemeente Waalre. In 2024 volgt een collegeadvies over de voortzetting van deze financiering. Er zijn afspraken gemaakt over mee bekostigen door bs De Meent en RBOB (schoolbestuur OBS Ekenrooi). Op dit moment is dat niet nodig. In de schakelklas zitten op dit moment alleen leerlingen van Skozok scholen. Van andere scholen komen geen aanmeldingen.
- De taalklas: voor leerlingen van groep 3 tot en met 8 in de basisschoolleeftijd die vanuit een ander land naar Nederland komen is er de taalklas. Ook deze taalklas is op basisschool De Drijfveer. De kinderen in de taalklas volgen de gehele week onderwijs in deze klas en stromen na gemiddeld 40 tot 60 weken uit naar een reguliere klas op De Drijfveer. Gemeente Waalre heeft de eerste inrichting van de taalklas gefinancierd. De verdere bekostiging vindt plaats door Skozok.

Ambitie 2025-2029

We willen passend onderwijs en passende huisvesting blijven bieden voor anderstalige leerlingen in Waalre. Daarnaast volgen we de ontwikkelingen in de regio rondom anderstalige nieuwkomers op de voet. Door middel van regulier overleg tussen de beleidsadviseur, Skozok en RBOB vindt continu monitoring plaats of bestaande huisvesting nog voldoet aan de te verwachten vraag.

Preventieve logopedie

Preventieve logopedie is het zo vroeg mogelijk opsporen van problemen op het gebied van taal en spraak bij kinderen in de leeftijd 2,5-5 jaar. Er is een overtuiging dat door de vroegtijdige signalering, grotere spraak- en taalproblemen op latere leeftijd worden voorkomen en daarmee ook eventuele samenhangende (gedrags)problemen. Preventieve logopedie wordt aangeboden op alle basisscholen en daarnaast op de kinderopvanglocaties waar VVE wordt aangeboden.

Op dit moment wordt preventieve logopedie bekostigd vanuit NPO (Nationaal Programma Onderwijs) en brede SPUK/GALA (Specifieke Uitkering/Gezond en Actief Leven Akkoord).

Dit is een voorbeeld van kosten die voor de baten uit gaan: de opbrengsten van preventieve logopedie zijn moeilijk te meten. We weten immers niet of kinderen die niet naar de logopedie worden verwezen, later daadwerkelijk problemen ontwikkelen. Wel zien we dat kinderen vroeger worden doorverwezen en er meer bewustwording is omtrent taalontwikkeling en vroegsignalering.

Ambitie 2025-2029

We willen de mogelijkheden onderzoeken om preventieve logopedie een vaste plek te geven binnen de scholen en de kinderopvangorganisaties die VVE aanbieden.

SAMENWERKING JEUGDHULP EN NETWERKPARTNERS

Als het gaat om jeugdhulp, werkt gemeente Waalre samen met een groot aantal netwerkpartners, zowel lokaal als regionaal. We werken onder andere samen met de GGD (jeugdgezondheidszorg), huisartsen, jongerenwerkers, politie, Veilig Thuis, Jeugdbescherming, de bibliotheek, onderwijs, kinderopvang en zorgaanbieders. We zijn onderdeel van de inkooporganisatie 'Een 10 voor de Jeugd', de regionale samenwerking '21 Voor Jeugd' (21 gemeenten Zuidoost-Brabant) en de gemeenschappelijk regeling PlusTeam met gemeente Geldrop-Mierlo. Ook werken we op het gebied van preventie en jeugdhulp beleidsmatig nauw samen met de gemeenten in Dommelvallei+ (Nuenen, Son en Breugel, Geldrop-Mierlo en Waalre).

We zien dat de investeringen die in de afgelopen jaren zijn gedaan om te komen tot een goede samenwerkingsrelatie met onze netwerkpartners nu hun vruchten begint af te werpen. Er is over het algemeen sprake van wederzijds vertrouwen en oog voor de inwoners waar we voor werken. Vanuit het CMD wordt benoemd dat met name zorgaanbieders het CMD Waalre als een inhoudelijk kundige en betrokken partner zien. Daarnaast kenmerken veel van de samenwerkingsrelaties zich door korte lijnen en persoonlijk contact. Hierin zien we een voordeel van een kleinere gemeente; men kent elkaar en weet elkaar gemakkelijk te vinden. Vanuit de vragenlijst die is uitgezet bij netwerkpartners voor deze evaluatie komt ook terug dat zij de samenwerking met zowel het CMD als het PlusTeam overwegend als positief ervaren.

Wel blijft de interactie tussen het CMD en het PlusTeam een punt van aandacht. Hierbij gaat het onder andere om afstemming en visie. Er wordt vanuit zowel het CMD als het PlusTeam als vanuit de gemeente Geldrop-Mierlo de wil uitgesproken tot inzet van verbetering op dit punt. Omdat het PlusTeam zelf alleen uitvoeringskracht heeft en geen beleidskracht zal de verdere doorontwikkeling vanuit alle drie organisaties gezamenlijk opgepakt worden.

Het CMD vormt, gezamenlijk met medisch verwijzers zoals huisartsen en kinderartsen, de toegang naar jeugdhulp. In deze toegang tekent zich steeds duidelijker af dat we kritisch mogen zijn op de inzet van jeugdhulp, ook als er vanuit andere domeinen naar de gemeente gewezen wordt voor de inzet van jeugdhulp. Een voorbeeld hiervan is de afbakening van verantwoordelijkheden vanuit de Onderwijswetten en de Jeugdwet. Vanuit school wordt er daarbij verwezen naar jeugdhulp, terwijl school ook verplichting ten aanzien van een jeugdige/leerling heeft. Als het onderwijs hierin zijn verplichting niet snel genoeg kan nakomen, zijn we soms geneigd hierop dan jeugdhulp in te zetten. Immers, we willen niet dat onze jeugdigen de dupe worden van deze discussie.

Ambitie 2025-2029

We zijn trots op de goede relatie die we met onze samenwerkingspartners op het gebied van jeugd hebben en willen deze relaties dan ook behouden en waar mogelijk verder verdiepen/versterken. Daarnaast willen we binnen het CMD steviger begrenzen waar onze verantwoordelijkheden liggen ten aanzien van jeugdhulp en waar andere partijen aan zet zijn. Het huidige beleidsplan geeft hiervoor al goede uitgangspunten en vanuit de Hervormingsagenda Jeugd gaat hier nog meer richting aan gegeven worden. Dit vraagt om duidelijke keuzes en handhaafbare afspraken met partners ten aanzien van beleid en uitvoering.

We willen ernaar streven dat er vanuit het CMD vaste contactpersonen zijn voor onze maatschappelijke partners, zodat er zowel een formele als informele binding gelegd kan worden.

VEILIGHEID

Sinds 1 januari 2019 is de nieuwe meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling van kracht. De meldcode is bedoeld voor professionals en wordt ingezet bij (vermoedens van) fysiek geweld, maar ook psychisch of seksueel geweld en verwaarlozing. Het werken met de meldcode is verplicht voor de sectoren gezondheidszorg, onderwijs, kinderopvang, maatschappelijke ondersteuning, jeugdhulp en justitie.

Binnen de meldcode is er sprake van een afwegingskader, waar zowel het CMD als het PlusTeam verplicht mee werkt. Daarnaast wordt het afwegingskader ook ingezet bij onze netwerkpartners. Uit de vragenlijst die voor deze evaluatie onder de netwerkpartners is verspreid, blijkt dat 100% van hen bekend is met de meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling.

Binnen het CMD zijn er twee aandachtsfunctionarissen huiselijk geweld en kindermishandeling, die extra opleiding op dit gebied gevolgd hebben. In 2024 komt hier vanuit (jeugd)beleid een aandachtsfunctionaris bij.

Veilig Thuis voert alle wettelijke taken op het gebied van kindermishandeling en huiselijk geweld uit, voor Waalre is er een samenwerkingsprotocol met Veilig Thuis Zuidoost-Brabant. In de eerste helft van 2023 zijn er 50 meldingen bij Veilig Thuis binnengekomen vanuit Waalre, voor geheel 2022 waren dit 90 meldingen (bron: CBS). Deze meldingen komen grotendeels bij de politie binnen en gaan vervolgens naar het CMD of het PlusTeam.

Als het gaat om jeugdhulp binnen het gedwongen kader, zijn we als gemeente verantwoordelijk. De uitvoering van dit gedwongen kader bestaat uit jeugdbeschermings- en jeugdreclasseringsmaatregelen en mag alleen uitgevoerd worden door Gecertificeerde Instellingen (GI's). Waalre is onderdeel van het Regionaal Samenwerkingsprotocol Zuidoost-Brabant met de GI's. Vanuit dit protocol is de afspraak dat er wordt gewerkt vanuit een tandemfunctie als er een GI betrokken is. De GI-medewerker trekt dan samen op met de medewerker van het PlusTeam of de consultant van het CMD. We zien dat deze samenwerking niet altijd even soepel verloopt en vaak ook persoonsafhankelijk is. Ook is niet altijd helder welke verantwoordelijkheden bij de GI en welke bij de gemeente Waalre liggen. Verder zijn er de afgelopen jaren personele problemen en te lange wachttijden bij zowel Veilig Thuis als de GI's ontstaan.

Ambitie 2025-2029

We willen toewerken naar de implementatie van een gemeente breed protocol op het gebied van huiselijk geweld en kindermishandeling. Dit om ervoor te zorgen dat iedereen die binnen de gemeente Waalre werkzaam is en te maken heeft met direct contact met inwoners, zo vroeg mogelijk signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling kan herkennen en hier volgens het afwegingskader van de meldcode naar kan handelen. We willen hier jaarlijks op evalueren en waar nodig aanpassingen doen.

Verder willen we meer aandacht vestigen op de Week tegen Kindermishandeling door hier een programma van activiteiten voor zowel medewerkers als inwoners aan te koppelen.

DOORKIJK PERIODE 2024-2029

Het huidige Jeugdbeleid Waalre is vastgesteld voor de periode 2020-2024. Dat betekent dat in 2024 een hernieuwd jeugdbeleid vastgesteld gaat worden voor de periode 2025-2029. In deze tussentijdse evaluatie van het huidige jeugdbeleid spreken we al een aantal ambities uit voor de komende jaren. Deze ambities hangen samen met twee grote veranderingen die de komende jaren een uitdaging zullen vormen als het over jeugdhulp gaat, te weten de Hervormingsagenda Jeugd en het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming. Hierna worden deze twee ontwikkelingen nader besproken.

Hervormingsagenda Jeugd

In 2015 is de huidige Jeugdwet ingevoerd. Sindsdien zijn er veel maatschappelijke ontwikkelingen geweest die hebben gezorgd voor een groeiende vraag naar en problemen binnen de jeugdhulp. Een aantal van deze ontwikkelingen zijn:

- nasleep en maatregelen van de coronapandemie
- prestatiedruk in het onderwijs
- druk van sociale media
- zorgen over de toekomst (huisvesting, klimaatverandering, bestaanszekerheid)
- doorgeschoten marktwerking
- groei aan administratieve lasten
- tekort aan passende en beschikbare zorg

Begin deze eeuw maakte 1 op de 27 jeugdigen gebruik van jeugdhulp; inmiddels is dit bijna 1 op de 7 jeugdigen. Daarmee zijn de kosten voor jeugdhulp ook flink gestegen; in 2019 werd € 1,9 miljard uitgegeven aan jeugdzorg. Dit is 50% meer ten opzichte van 2015 en sinds 2019 zijn deze kosten verder gestegen.

Bovenstaande maakt dat het huidige jeugdstelsel niet langer houdbaar is. De combinatie van een brede maatschappelijke aanpak en een verbetering van het stelsel moet leiden tot een besparing in personele en financiële zin. Jeugdzorg moet slimmer, efficiënter en met minder bureaucratie worden ingericht. Hiervoor is de Hervormingsagenda Jeugd opgesteld.

(bron: <https://jeugd.schulinck.nl/inhoud/product-artikel-thematische-verdieping/525804>)

De Hervormingsagenda Jeugd bestaat uit een grote verzameling maatregelen, die verdeeld zijn in acht thema's:

1. Reikwijdte van de jeugdhulpplicht afbakenen en deze helder positioneren in de bredere context van het sociale domein
2. Jeugdhulp steviger verbinden aan aanpalende domeinen
3. De lokale toegang met stevige lokale teams versterken
4. Afbouw van residentiele jeugdhulp; zo thuis mogelijk
5. Kwaliteitsverbetering en blijvend leren
6. Verbeteren van regionale samenwerking en landelijke contractering specialistische zorg
7. Eenvoudiger uitvoering en inkoop, minder administratieve lasten en aanpak negatieve effecten van marktwerking
8. Verbeteren inzicht in het jeugdstelsel met data en monitoring

De maatregelen die in de Hervormingsagenda Jeugd benoemd worden, zullen een sterke invloed gaan hebben op de inrichting van de toegang in de gemeente Waalre. Op dit moment wordt daarom gewerkt aan een lokale en regionale verkenning van de opgaven en informatievoorziening aan de betrokken professionals (o.a. CMD en PlusTeam). Daarnaast zal er vanuit de VNG in januari 2024 een startconferentie plaatsvinden waarin

een verdere uitdieping van de maatregelen uit de Hervormingsagenda Jeugd plaatsvindt. Ook wordt daarin helderheid geboden over het ondersteuningsaanbod waar gemeenten gebruik van kunnen maken in deze transitie.

Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming

Huiselijk geweld en kindermishandeling (HGKM) zijn complexe en vaak hardnekkige problematieken. De schatting is dat jaarlijks 50 kinderen in Nederland overlijden als gevolg van kindermishandeling (bron: CBS). Ondanks de inzet van alle partijen die bij deze huishoudens betrokken zijn, blijkt dat er anderhalf jaar na melding nog steeds in ruim de helft van de huishoudens sprake is van veelvuldig of ernstig HGKM (bron: Verwey Jonker Instituut).

Het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming is een gezamenlijk programma van de ministeries van Justitie & Veiligheid en Volksgezondheid, Welzijn & Sport en de VNG, waarin nauw samengewerkt wordt met de partners in het veld. Het Toekomstscenario schetst op hoofdlijnen hoe de kind- en gezinsbescherming er over 5 tot 10 jaar (2026-2031) uit zou kunnen zien, met als doel het effectiever maken van de jeugdbeschermingsketen en huiselijk geweld en kindermishandeling (HGKM) verder terugdringen. Het Toekomstscenario richt zich op huishoudens en inwoners van 0-100 jaar, dus ook huishoudens zonder (minderjarige) kinderen. De aanleiding voor het Toekomstscenario is gelegen in het feit dat huishoudens zich onvoldoende gehoord voelen. Ze missen een vast aanspreekpunt en moeten hun verhaal vaak delen met de vele betrokken organisaties. Deze organisaties, met ieder hun eigen taken en werkwijze, sluiten onvoldoende op elkaar aan en geven complexe casussen aan elkaar door. De achterliggende problematiek, die dikwijls op verschillende leefgebieden en gezinsleden ligt, is te weinig als geheel in beeld. Het Toekomstscenario heeft als ambitie om de keten beter te organiseren, met voor ieder huishouden een vast aanspreekpunt uit het lokale team. Er wordt gezinsgericht en in gezamenlijkheid gewerkt aan het effectief en duurzaam realiseren en borgen van veiligheid. Het lokale team werkt in teamverband samen met (specialistische) ketenpartners, waarbij het op te richten Regionaal Veiligheidsteam (RVT) een belangrijk element is. In dit RVT zijn functies van de Gecertificeerde Instellingen, Veilig Thuis en de Raad voor de Kinderbescherming samengebracht. Professionals worden gefaciliteerd om samen te werken en een lerende omgeving te vormen.

Het Toekomstscenario kent de volgende ambities:

- Eén vast gezicht binnen het lokaal team dat indien nodig samen optrekt met een professional uit het op te richten Regionaal Veiligheidsteam (RVT). Samenwerking tussen lokale teams, veiligheidspartners en zorgaanbieders beter organiseren.
- In het RVT zijn functies van de Gecertificeerde Instellingen (GI), Veilig Thuis (VT) en de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) samengebracht. Professionals werken in teamverband, nabij het gezin.
- Dicht bij de professionals en gezinnen staat een netwerk van specialisten met kennis van kinderen, volwassenen en specifieke vormen van geweld.
- Professionals worden gefaciliteerd om samen te werken en een lerende omgeving te vormen.
- Er wordt gezinsgericht en in gezamenlijkheid gewerkt aan het effectief en duurzaam borgen van veiligheid.

In mei 2023 is in Zuidoost-Brabant gestart met de kwartiermakersfase van het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming. De opdracht van de kwartiermakers bevat de volgende onderdelen:

- Het ontwikkelen van een gezamenlijke visie en ambitie. Draagvlak hiervoor creëren.
- Ontwikkelingen en ervaringen in het land opvolgen en verbinden aan de regio.
- Het opleveren van een startfoto inclusief aanbevelingen.
- Advies: welke stappen kunnen er in de regio gezet worden om toe te werken naar het Toekomstscenario.

Het oprichten van een RVT is een ingrijpende stap binnen het Toekomstscenario, waarmee vraagstukken als aansturing, verantwoordelijkheid en opdrachten aan de orde komen. In Zuidoost Brabant is er, conform het landelijke advies, voor gekozen om het oprichten van een RVT in deze fase niet als uitgangspunt te nemen. Het uitgangspunt in deze fase is om binnen de huidige structuren stappen te zetten die bijdragen aan de ambities van het Toekomstscenario.

CONCLUSIE

We begonnen deze tussenevaluatie van het Jeugdbeleid 2020-2024 met de woorden dat de gemeente Waalre in vele opzichten een prachtige plek voor kinderen is om op te groeien. Met de meeste kinderen in Waalre gaat het (heel) goed. We streven er met ons huidige jeugdbeleid naar dat alle kinderen in Waalre opgroeien in een positieve, veilige omgeving en alle kansen krijgen om hun talenten te ontwikkelen. Dit doen we samen met onze jeugdpartners.

We zijn er trots op dat de samenwerking met onze netwerkpartners over het algemeen positief verloopt en zij de gemeente Waalre op het gebied van jeugd zien als een kundige sparringpartner. We zien daarbij veel draagvlak voor ons beleid.

In het huidige Jeugdbeleid wordt benoemd dat we de goede basis die neergezet is verder willen ontwikkelen en professionaliseren. De praktijk laat hierbij zien dat de beleidsmatige ambities die we hebben soms ingehaald worden door de realiteit. Naast de invloed van de Covid-pandemie merken we in de afgelopen jaren ook dat er maatschappelijke invloeden zijn zoals personeelstekorten en oplopende wachtlijsten bij zorgaanbieders en andere netwerkpartners (Veilig Thuis, Gecertificeerde Instellingen). We merken dat we in de uitvoering niet altijd toekomen aan datgene wat we in ons Jeugdbeleid vastgelegd hebben.

Op het gebied van jeugdhulp zien we dat het huidige stelsel, dat sinds 2015 met de invoering van de Jeugdwet van kracht is, niet langer houdbaar is. We hebben te maken met veel maatschappelijk invloeden die ervoor zorgen dat de vraag naar en de uitgaven aan jeugdhulp jaarlijks stijgen. Hiervoor is de Hervormingsagenda Jeugd ontwikkeld. Ook de hervorming van het stelsel rondom het gedwongen kader van jeugdhulp zal door het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming veranderen. Deze twee ontwikkelingen gaan veel invloed hebben op de huidige manier van werken in zowel het CMD als het PlusTeam. We willen hierin adaptief kunnen zijn, waarbij we het van belang vinden om als organisatie goed in te kunnen spelen op de veranderingen die op stapel staan.

Met de zes doelstellingen uit het huidige Jeugdbeleid kunnen we voor de komende periode goed vooruit; we weten waar onze kansen en uitdagingen liggen, maar zijn ons ook bewust van de stevige basis die we al neergezet hebben.

In 2024 gaan we een start maken met de doorontwikkeling van het huidige Jeugdbeleid, zodat we onze huidige ambities en de ontwikkelingen die we zien verder uit kunnen werken voor de periode 2025-2029. De Hervormingsagenda Jeugd en het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming zal hierbij als leidraad dienen.

BIJLAGEN

Bijlage 1 Jeugdbeleid Waalre 2020-2024